

Rīgā, 2020. gada 22. oktobrī
Reģ. Nr. V20 - 20

Latvijas Valsts prezidentam Egilam Levitam

Latvijas Republikas Saeimai

Latvijas Republikas Saeimas frakcijām:
"Saskaņa" sociāldemokrātiskās partijas frakcijai
Frakcijai KPV LV

Jauno konservatīvo frakcijai
Frakcijai "Attīstībai/Par!"

Nacionālās apvienības "Visu Latvijai!"—"Tēvzemei un Brīvībai/LNNK" frakcijai
Zaļo un Zemnieku savienības frakcijai
Frakcijai JAUNĀ VIENOTĪBA

Par 2021. gada valsts budžeta un to pavadošo likumprojektu pakotni

Biedrība "Reģionālo attīstības centru apvienība" (RACA), kas pārstāv 20 Latvijas novadu – reģionālās attīstības centru - intereses, Jūs informē, ka saskaņā ar biedrības valdes 15. septembra lēmumu tā nevar atbalstīt 2021. gada valsts budžeta un to pavadošo likumprojektu pakotni to pašreizējā redakcijā. Mēs piekrītam, ka Ministru kabineta (MK) iecerētie pasākumi vairāku Latvijas iedzīvotāju grupu atbalstam, kā arī Satversmes tiesas lēmumu izpildei – garantētā minimālā ienākuma un trūcīgas personas pabalstu, minimālās algas, skolotāju un medicīnas darbinieku algu palielināšana u.c. – ir steidzami nepieciešami un atbilst solidaritātes un taisnīguma principiem. Vienlaikus mēs vēlamies norādīt, ka ne visas nākamgad paredzētās nodokļu izmaiņas ir pārdomātas, savlaicīgas un vērstas uz sociālās un reģionālās nevienlīdzības mazināšanu sabiedrībā.

RACA uzskata, ka iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumu pašvaldību daļas samazināšana no 80% uz 75% kombinācijā ar virkni papildus izdevumu, kas saistīti ar iecerēto minimālās algas, pirmsskolas pedagogu algu, garantēta minimālā ienākuma un mājokļa pabalsta celšanu un citiem pasākumiem, 2021. gadā var negatīvi ietekmēt daudzu pašvaldību spēju īstenot savas likumā paredzētās funkcijas. Īpašas bažas ir par iesākto un paredzēto investīciju projektu turpmāko likteni, jo nākamā perioda Eiropas Savienības kohēzijas politikas instrumentu, kā arī t.s. Eiropas Atveseļošanās un Noturības mehānisma līdzekļi būs reāli pieejami tikai sākot no 2022. gada. RACA arī principā nepiekrīt IIN ieņēmumu pārdalei par labu valsts pamatbudžetam, jo valsts/pašvaldību funkciju sadalījumam pēdējos gados ir tendence aizvien vairāk sliekties pašvaldību virzienā, kā arī ir pretrunā ar ideju, ka pašvaldību rocībai ir jābūt atkarīgai no tās veikuma lokālās ekonomikas attīstīšanā.

RACA biedru aprēķini liecina, ka 2021. gada budžetā paredzētie pasākumi dažādu sociālo grupu atbalstam kopā ar IIN ieņēmumu pārdales radītajiem zaudējumiem tiem kopumā varētu prasīt par 40 miljoniem eiro samazināt pašvaldību bāzes izdevumus salīdzinot ar 2020.gadu. Tas ir ļoti grūti izpildāms uzdevums un būtiski pasliktinās iedzīvotājiem pieejamo pakalpojumu kvalitāti un apjomu. Latvijas pašvaldības ir ļoti dažādas, un diemžēl objektīvu iemeslu dēļ nabadzīgākajām pašvaldībām it kā

proporcionāli vienāda budžeta samazināšana izraisa neproporcionāli smagas sekas. Līdz ar to mēs prognozējam, ka, pieņemot MK atbalstītās izmaiņas, jau tā akūtā reģionālās nevienlīdzības problēma turpmākajos gados tikai padziļināsies. Daudzas Latvijas pašvaldības var būt spiestas ķerties pie savu pamatfunkciju samazināšanas, nemaz nerunājot par investīcijām vai, piemēram, atbalsta pasākumiem kultūrai, sportam un nevalstiskajām organizācijām.

Šo kļūdu vēl ir iespējams labot. Mēs Jūs aicinām pirms nākamā gada valsts budžeta likumprojektu pakotnes pieņemšanas Saeimā ieklausīties pašvaldību viedokli un palīdzēt rast optimālu risinājumu, kas ļautu gan īstenot pasākumus Latvijas iedzīvotāju labklājības paaugstināšanai, gan novērst šo pasākumu netiešās negatīvās sekas Latvijas attālāko reģionu iedzīvotājiem. Ja nākamā gada budžetā vairs nav iespējams mainīt plānoto IIN ieņēmumu sadalījumu, tad RACA ieskatā kā minimums būtu nepieciešams kompensēt vismaz IIN ieņēmumu samazinājuma radītos zaudējumus tām pašvaldībām, kuru budžeta situācija var apdraudēt to pamatfunkciju īstenošanu. Avots šīm kompensācijām varētu būt salīdzinoši neliela budžeta deficīta līmeņa palielināšana virs šobrīd paredzētajiem 1,2 miljardiem eiro jeb 3,9% no iekšzemes kopprodukta, pret ko šobrīd iebildumu nebūtu arī Eiropas Komisijai.

Mēs atgādinām, ka 2021. gadā tiek īstenota administratīvi teritoriālā reforma, kas bija viens no galvenajiem reformu solījumiem, ar kuriem savu darbu sāka Krišjāņa Kariņa vadītā valdība. Latvijas novadu iedzīvotājiem tika solīti plašāki, kvalitatīvāki pakalpojumi jaunajās apvienotajās pašvaldībās. Diemžēl nākamā gada valsts budžeta projekts šiem solījumiem neatbilst, jo īpaši attiecībā uz tālākajiem un mazāk turīgajiem novadiem. Mēs tādēļ aicinām labot šo MK pieļauto kļūdu, *Covid* krīzes laikā tādējādi palielinot arī Latvijas iedzīvotāju uzticību valsts institūcijām.

Biedrības „Reģionālo attīstības centru apvienība”
Valdes priekšsēdētājs Vents Armands Krauklis

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu